

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
2. หลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
3. หลักทฤษฎีเกี่ยวกับการอ่าน
4. หลักทฤษฎีเกี่ยวกับการอ่านจับใจความ
5. หลักทฤษฎีเกี่ยวกับแบบฝึกทักษะ
6. หลักทฤษฎีความพึงพอใจ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

1. หลักการ (กรมวิชาการ. 2544 : 4)

เพื่อให้การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

- 1.1 เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความ เป็นสากล
- 1.2 เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 1.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ
- 1.4 เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
- 1.5 เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

2. จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี

มีปัญหา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดมุ่งหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังต่อไปนี้

- 2.1 เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์
 - 2.2 มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า
 - 2.3 มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์
 - 2.4 มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญหา และทักษะในการดำเนินชีวิต
 - 2.5 รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
 - 2.6 มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าผู้บริโภค
 - 2.7 เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
 - 2.8 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม
 - 2.9 รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม
- สรุป หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำมาใช้เป็นแนวทาง และเป้าหมายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

หลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีรายละเอียดดังนี้

1. ความสำคัญของภาษาไทย (กรมวิชาการ, 2545 ก : 3)

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็น เอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมการงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด วิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้า

ทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวทัศน์ โลกทัศน์ และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

2. ธรรมชาติ / ลักษณะเฉพาะ (กรมวิชาการ. 2545 ก : 6-7)

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือใช้สื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและตรงตามจุดมุ่งหมาย ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิด ความต้องการและความรู้สึก คำในภาษาไทย ย่อมประกอบด้วยเสียง รูปพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และความหมาย ส่วนประโยคเป็นการเรียงคำตามหลักเกณฑ์ของภาษา และประโยคหลายประโยคเรียงกันเป็นข้อความ นอกจากนี้คำในภาษาไทยยังมีเสียงหนักเบา มีระดับของภาษา ซึ่งต้องใช้ให้เหมาะสมแก่กาลเทศะและบุคคล ภาษาย่อมมีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ตามสภาพวัฒนธรรมของกลุ่มคน ตามสภาพของสังคมและเศรษฐกิจ การใช้ภาษาเป็นทักษะที่ผู้ใช้ต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ไม่ว่าจะเป็นการอ่าน การเขียน การพูด การฟัง และการดูสื่อต่าง ๆ รวมทั้งต้องใช้ให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษา เพื่อสื่อสารให้เกิดประสิทธิภาพและใช้อย่างคล่องแคล่ว มีวิจารณญาณและมีคุณธรรม

3. วิสัยทัศน์ (กรมวิชาการ. 2545 ก : 7-9)

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือของคนในชาติเพื่อการสื่อสารทำความเข้าใจกันและใช้ภาษาในการประกอบกิจการงานทั้งส่วนตน ครอบครัว กิจกรรมทางสังคมและประเทศชาติ เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การบันทึกเรื่องราวจากอดีตถึงปัจจุบัน และเป็นวัฒนธรรมของชาติ ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาไทยจึงต้องเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะอย่างถูกต้อง เหมาะสมในการสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ แสวงหาความรู้และประสบการณ์ เรียนรู้ในฐานะเป็นวัฒนธรรมทางภาษาให้เกิดความชื่นชม ซาบซึ้ง และภูมิใจในภาษาไทย โดยเฉพาะคุณค่าของวรรณคดีและภูมิปัญญาทางภาษาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์ไว้ อันเป็นส่วนเสริมสร้างความงดงามในชีวิต การเรียนรู้ภาษาไทยย่อมเกี่ยวพันกับความคิดของมนุษย์ เพราะภาษาเป็นสื่อของความคิด การเรียนรู้ภาษาไทยจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดสร้างสรรค์ คิดวิพากษ์วิจารณ์ กัดคัดสินใจ แก้ปัญหา และวินิจฉัยอย่างมีเหตุผล ขณะเดียวกันการใช้ภาษาอย่างมีเหตุผล ใช้ในทางสร้างสรรค์ และใช้ภาษาอย่างสละสลวยงดงาม ย่อมสร้างเสริมบุคลิกภาพของผู้ใช้ภาษาให้เกิดความน่าเชื่อถือ

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่านและการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้และประสบการณ์ ส่วนการพูด

และการเขียน เป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดความเห็น ความรู้และประสบการณ์ การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสารให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกใช้คำ เรียบเรียงความคิด ความรู้ และใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ได้ตรงตาม ความหมาย และถูกต้องตามกาลเทศะ บุคคล และมีประสิทธิภาพ

4. คุณภาพของผู้เรียน (กรมวิชาการ. 2545 ก : 9-10)

เมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถ และ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ดังนี้

- 4.1 สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างดี
- 4.2 สามารถอ่าน เขียน ฟัง ดู และพูด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4.3 มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล และคิดเป็นระบบ
- 4.4 มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้และใช้ภาษาในการพัฒนาตน และสร้างสรรค์งานอาชีพ
- 4.5 ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชมใน วรรณคดีและวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย
- 4.6 สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องตามสถานการณ์และบุคคล
- 4.7 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติไทย
- 4.8 มีคุณธรรม จริยธรรม วิสัยทัศน์ โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง

เมื่อจบแต่ละช่วงชั้น ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ดังนี้ (ในที่นี้ขอเสนอเฉพาะช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งเป็นช่วงชั้นที่ใช้ในการวิจัย)

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

1. อ่านได้คล่องและอ่านได้เร็ว
2. เข้าใจความหมายและหน้าที่ของคำ กลุ่มคำ ประโยคและเข้าใจข้อความที่อ่าน
3. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาคิด คาดคะเนเรื่องราวหรือเหตุการณ์ และ กำหนดแนวทางการปฏิบัติ
4. เลือกอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ทั้งความรู้และความบันเทิง
5. พูดและเขียนแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกรู้สึกรู้ความต้องการและจินตนาการ
6. จดบันทึกความรู้ ประสบการณ์ และเรื่องราวในชีวิตประจำวัน
7. จับใจความสำคัญ และหารายละเอียดของเรื่อง ตั้งคำถาม ตอบคำถาม

สนทนาแสดงความคิดเห็น เล่าเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์จาก
เรื่องที่อ่าน ที่ฟัง และที่ดู

8. เข้าใจว่าภาษาไทยมีทั้งภาษาไทยกลางหรือภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่น
9. ใช้คำคล้องจองแต่งบทร้อยกรองง่าย ๆ
10. ท่องจำบทร้อยกรองที่ไพเราะ และนำไปใช้ในการพูดและการเขียน
11. นำปริศนาคำทาย และบทรื่องเล่นในท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนและการเล่น
12. ใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือการเรียน การแสวงหาความรู้ และใช้ได้

เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์

13. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมไปใช้ในชีวิต
14. มีมารยาทการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด
15. มีนิสัยรักการอ่านและการเขียน

5. สารະการเรียนรู้อ่าน (กรมวิชาการ. 2545 ก : 17)

สาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย

สาระที่ 1 : การอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

6. มาตรฐานการเรียนรู้ (กรมวิชาการ. 2545 ก : 17)

มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีดังนี้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ
แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ

ย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษา
ค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพและความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

สรุป มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมี 5 สาระ คือ สาระการอ่าน สาระการเขียน สาระการฟัง การดูและการพูด สาระหลักการใช้ภาษา และสาระวรรณคดีและวรรณกรรม โดยเน้นด้านความรู้ ด้านทักษะและกระบวนการ และด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม การจัดหลักสูตรภาษาไทยจะต้องนำมามาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นพัฒนาเป็นหลักสูตรของสถานศึกษาตามสาระการเรียนรู้ทั้ง 5 สาระดังกล่าว โดยจัดทำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและคำอธิบายรายวิชา รวมทั้งสถานศึกษาจะต้องออกแบบหน่วยการเรียนรู้ของแต่ละช่วงชั้นตามตารางสัดส่วนของเวลาเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตร นำมาใช้ในการวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเป็นแนวทางเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

หลักทฤษฎีเกี่ยวกับการอ่าน

1. ความหมายของการอ่าน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546 : 1364) ได้ให้ความหมายของคำว่าอ่านไว้ดังนี้

อ่าน หมายถึง ว่าตามตัวหนังสือ ถ้าออกเสียงด้วย เรียกว่า อ่านออกเสียง ถ้าไม่ต้องออกเสียง เรียกว่า อ่านในใจ, สังเกตหรือพิจารณาดูเพื่อให้เข้าใจ เช่น อ่านสีหน้า อ่านริมฝีปาก อ่านใจตีความ เช่น อ่านรหัส อ่านลายแทง

การอ่าน หมายถึง การแปลความหมายของตัวอักษรที่อ่านออกมาเป็นความรู้ ความคิด และเกิดความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

สมบัติ จำปาเงิน และคณะ (2539 : 65-66) ได้กล่าวว่า การอ่านคือการว่าตามการออกเสียง การดู การคิด การนับ และการสังเกตพิจารณาเพื่อความเข้าใจจากตัวหนังสือ

กาญจนา ปฏิเวชวัฒนากร (2551 : 15) ได้กล่าวว่า การอ่านหมายถึงการแปลความหมายของอักษร โดยการใช้สายตาสัมผัสอักษรหรือสิ่งพิมพ์ แล้วเกิดการรับรู้และเข้าใจความหมาย ซึ่งผู้อ่านแต่ละคนสามารถนำประสบการณ์และการรู้จักนำความคิดที่ได้จากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์

บิชส์ และ เฮิบเนอร์ (Bush and Huebner. 1970 : 79) ได้กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการของการคิด การที่ผู้อ่านออกเสียงสัญลักษณ์หรือตัวอักษรออกมา โดยที่ไม่เข้าใจความหมายของสัญลักษณ์หรือตัวอักษรเหล่านั้นยังไม่ถือว่าเป็นการอ่านที่แท้จริง หัวใจสำคัญของการอ่านก็คือ การที่ผู้อ่านเกิดมโนภาพขึ้นในใจ ดังนั้น การอ่านจึงเป็นกระบวนการที่มีพฤติกรรมเกิดขึ้น ซึ่งจะต้องมีทั้งการแปลความหมายสิ่งที่อ่าน การมีปฏิกิริยาต่อสิ่งที่อ่าน รวมทั้งการจัดระเบียบความคิด

ฟราย (Fry. 1978 : 13) กล่าวว่า การอ่าน คือ การตอบสนองสัญลักษณ์ทางภาษาซึ่งเป็นตัวแทนของภาษาพูด หัวใจของการอ่านอยู่ที่การเข้าใจความหมาย

กู๊ดแมน (Goodman. 1980 : 6) ให้นิยามของการอ่านว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อนเกี่ยวกับการแสดงปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างความคิดและภาษา เนื่องจากผู้อ่านจะต้องพยายามสร้างความหมายขึ้นจากตัวอักษร การอ่านจึงเป็นกระบวนการที่ต้องคิดอยู่ตลอดเวลา ผู้อ่านจะต้องอาศัยการพิจารณาสิ่งที่ปรากฏอยู่ในข้อความที่อ่าน เพื่อใช้เป็นเครื่องช่วยในการเลือกความหมายที่เหมาะสมจากเนื้อเรื่องที่อ่าน

สรุป การอ่านเป็นกระบวนการแปลความหมายจากตัวอักษร สัญลักษณ์ คำ กลุ่มคำ หรือวลี และประโยค ออกมาเป็นความคิดอย่างมีเหตุผลโดยอาศัยความสามารถในการแปลความ การตีความ การจับใจความสำคัญและการสรุปความเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างมีจุดมุ่งหมาย

2. ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษา ผู้ที่อ่านได้เร็วและเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ตลอดจัดได้ว่าเป็นผู้มีความสามารถในการอ่านสูงอ่านนั้นๆ มีประสิทธิภาพยิ่งๆ ขึ้นต่อไป

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2540 : 6) สรุปใจความของการอ่านไว้ว่าผู้อ่านสามารถฝึกความคิด สร้างจินตนาการได้ในขณะที่อ่าน รู้สึกมีความสุข เกิดความคิดเห็นได้ด้วยตนเอง

ฉวีวรรณ อุทกานันท์ (2542 : 11) ได้กล่าวว่า การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนโต และจนกระทั่งถึงวัยชรา การอ่านทำให้รู้ข่าวสารข้อมูลต่างๆ ทั่วโลกซึ่งปัจจุบันเป็นโลกของข้อมูลข่าวสาร ทำให้ผู้อ่านมีความสุข มีความหวัง และมีความอยากรู้อยากเห็นอันเป็นความต้องการของมนุษย์ทุกคน การอ่านมีประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง คือ พัฒนาการศึกษา พัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เป็นคนทันสมัย ทนต่อเหตุการณ์ และสนองความอยากรู้อยากเห็น นอกจากนี้ การพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าได้ต้องอาศัยประชาชนที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งความรู้ต่างๆ ก็ได้มาจากการอ่านนั่นเอง

กาญจนา ปฎิเวชวัฒนากร (2551 : 16) ได้กล่าวว่า การอ่านมีความสำคัญต่อมนุษย์ในการติดต่อสื่อสาร ทำความเข้าใจและแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ช่วยพัฒนาสติปัญญาและเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

สรุป การอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญมากต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ทั้งในด้านการศึกษาหาความรู้ ตลอดจนการอ่านที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งจะส่งผลไปถึงการพัฒนาทางการศึกษา สังคม และเศรษฐกิจของประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมสังคมโลก จึงควรปลูกฝังและฝึกฝนให้เยาวชนรักการอ่าน เพื่อให้เกิดความคิด ความมีวิจรรย์ญาณ ช่วยให้สามารถพัฒนาอาชีพการทำงานพัฒนาจิตใจ อารมณ์และสังคมได้อีกด้วย

3. จุดมุ่งหมายของการอ่าน

จุดมุ่งหมายของการอ่านย่อมมีความแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของผู้อ่านแต่ละคน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายของการอ่านในด้านต่างๆ ดังได้มีนักการศึกษาหลายคนได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ดังนี้

ไพเราะ วุฒิเจริญกุล (2540 : 28) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการอ่านก็คือ อ่านเพื่อให้เกิดความรู้ความคิด อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน และอ่านเพื่อติดตามข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งจุดมุ่งหมายทั้ง 3 อย่างนี้จะบรรลุผลเมื่อผู้อ่านมีความเข้าใจในการอ่าน ดังนั้นสิ่งที่ทำให้ผู้อ่านอย่างเข้าใจได้ก็คือ ต้องอ่านจับใจความสำคัญให้ได้

กุลเนอร์ (Culner. 1959 : 4-8) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายของการอ่านออกเป็น 6 ประการ ดังนี้

1. อ่านเพื่อจับใจความคร่าวๆ
2. อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ
3. อ่านเพื่อสำรวจรายละเอียดและใจความสำคัญโดยทั่วๆ ไป
4. อ่านเพื่อความเข้าใจอย่างถ่องแท้

5. อ่านเพื่อใช้วิจารณ์ตามความคิดตามข้อความที่อ่าน
6. อ่านเพื่อวิเคราะห์ข้อความหรือแนวคิดในเรื่องที่อ่าน

สรุป จุดมุ่งหมายของการอ่านหนังสือแต่ละครั้งมีจุดมุ่งหมายแตกต่างกันออกไป เช่น เพื่อหาความรู้ เพื่อความบันเทิง และเพื่อทราบข่าวสารต่าง ๆ

4. ระดับความเข้าใจในการอ่าน

ระดับความเข้าใจในการอ่าน ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการอ่าน เพราะในการอ่านของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์การอ่านและความสามารถในการอ่านถึงแม้จะอ่านได้รวดเร็ว ถ้าผู้อ่านไม่เข้าใจในสิ่งที่ตนอ่านก็ถือว่าเป็นการอ่านที่ไม่สมบูรณ์

มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2535 : 28-30) ได้แบ่งระดับความเข้าใจโดยจัดระดับเป็น 4 ระดับ ดังนี้

1. การอ่านตามตัวอักษร หมายถึง การที่ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระของเรื่องที่ผู้เขียนกล่าวออกมาโดยตรง

2. การอ่านตีความ หมายถึง การที่ผู้อ่านสามารถแสวงหาความหมายที่แอบแฝงอยู่ข้อความหรือเนื้อเรื่องที่ปรากฏ ซึ่งผู้เขียนไม่ได้กล่าวไว้โดยตรงเพื่อประเมินค่าสิ่งที่ผู้เขียนเขียน โดย ใช้ความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถในการอ่านตามตัวอักษร

3. การอ่านโดยใช้วิจารณ์ตาม หมายถึง การอ่านที่ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถในการพิจารณาตัดสินเพื่อประเมินค่าสิ่งที่ผู้เขียนเขียน โดยใช้ความรู้และประสบการณ์รวมทั้งความสามารถในการอ่านตามระดับที่ 1 และระดับที่ 2

4. การอ่านขั้นนำไปใช้ หมายถึง การอ่านที่ผู้อ่านสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้จากการอ่าน ไปใช้จริงกับสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันได้

พันธุ์ทิพา หลาบเลิศบุถุญ (2539 : 47) ได้กล่าวไว้ว่าการอ่านมี 5 ระดับ ดังนี้คือ

1. อ่านเรื่องราวได้รวดเร็วฉับไว จับสาระสำคัญได้ถูกต้อง
2. อ่านแล้วแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่ตนอ่านได้
3. อ่านแล้วได้รสชาตจากเรื่องที่อ่าน มีความรู้สึกนึกคิดคล้อยตาม
4. ประเมินค่าสิ่งที่ตนอ่านได้อย่างเที่ยงธรรม
5. ระดับความเข้าใจขั้นสร้างสรรค์

ดอลล์แมน และคนอื่นๆ (Dallman and other. 1974 : 166) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับความเข้าใจข้อเท็จจริง (Factual Level) หมายถึง ความเข้าใจเนื้อหาเรื่องที่อ่านตามตัวหนังสือที่เขียนไว้

2. ระดับความเข้าใจขั้นตีความ (Interpretation Level) คือ ความเข้าใจโดยอาศัยการสรุปความ ตีความ และแปลความหมายจากเรื่องที่อ่านได้

3. ระดับความเข้าใจขั้นประเมินค่า (Evaluation Level) คือ ความสามารถในการประเมินค่าสิ่งที่ผ่านมาโดยอาศัยความรู้ และประสบการณ์ของผู้อ่านพิจารณาตัดสิน

สมิท (Smith. 1963 : 160) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษร หมายถึง ความเข้าใจขั้นพื้นฐานคือการแปลความหมายของตัวอักษรที่ปรากฏ ผู้อ่านมีความสามารถเข้าใจเรื่องราวที่ผู้เขียนได้เขียนไว้ได้

2. ระดับความเข้าใจขั้นตีความ หมายถึง การอ่านที่สูงกว่าระดับที่ 1 ผู้อ่านต้องแปลความหรือตีความเรื่องหรือข้อความที่ผู้เขียนไม่ได้กล่าวไว้ แต่เป็นความหมายที่แฝงอยู่ในเรื่องนั้น ๆ

3. ระดับความเข้าใจขั้นวิเคราะห์ วิจาร์ณ หมายถึง การอ่านที่ผู้อ่านมีความเข้าใจในระดับที่ 1 และที่ 2 เป็นพื้นฐาน แล้วผู้อ่านต้องนำความคิดของตนมาวิเคราะห์ ตัดสินและความสามารถในการอ่าน

สรุป ระดับความเข้าใจในการอ่านมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับครูผู้สอนอ่านในการกำหนดจุดประสงค์การอ่านของนักเรียนให้เหมาะสมกับระดับชั้น อายุ และความสามารถในการอ่าน

5. องค์ประกอบของความเข้าใจในการอ่าน

องค์ประกอบของความเข้าใจในการอ่าน มีความสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น มีผู้กล่าวถึงองค์ประกอบของความเข้าใจในการอ่าน ไว้ดังนี้

จรรยา บุญประเสริฐ (2537 : 25) กล่าวว่า องค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของความเข้าใจในการอ่านมีอยู่ 9 ประการ คือ

1. ความรู้ในเรื่องศัพท์
2. ความมีเหตุผลในการอ่าน
3. ความสามารถในการค้นหาข้อความที่ผู้เขียนแสดงสาระสำคัญของเนื้อเรื่อง
4. ความสามารถในการแสดงความมุ่งหมายของผู้เขียน
5. ความสามารถที่จะหาความมุ่งหมายของคำ
6. ความสามารถในการรวบรวมเนื้อความย่อยๆ ที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง

7. ความสามารถในการติดตามวิธีดำเนินเรื่องก่อนและหลัง
8. ความรู้เรื่องวิธีการเขียนต่างๆ
9. ความสามารถในการหาใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน

ไพเราะ วุฒิเจริญกุล (2540 : 35) กล่าวว่า องค์ประกอบที่จะทำให้นักเรียนสามารถจับใจความหรือเข้าใจความหมายของเรื่องราว นั้น จะต้องประกอบด้วยความสามารถพื้นฐานหลายประการ เช่น ความรู้ในเรื่องศัพท์ การเข้าใจประโยค ความสามารถในการหาใจความสนใจเป็นพิเศษที่จะสร้างให้มีขึ้นในตัวเด็ก

สรุป องค์ประกอบของความเข้าใจในการอ่าน ผู้อ่านจะต้องมีความพร้อมในด้านความรู้ในเรื่องคำศัพท์ ความสามารถที่จะหาความหมายของคำ กรอบเนื้อหาย่อยๆ การดำเนินการเรื่องก่อนหลัง และการตีความของตัวหนังสือ หรือสัญลักษณ์ที่เขียนขึ้น

6. ทฤษฎีการอ่าน

ทฤษฎีการอ่าน หมายถึง ข้อสรุปเกี่ยวกับการอ่านเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบการอ่าน ดังนั้นจึงได้มีผู้ให้ทฤษฎีเกี่ยวกับการอ่านไว้หลายคน หลายแนวคิด ดังนี้

บันลือ พุกกะวัน (2534 : 16-17) ได้กล่าวถึงการเรียนอ่านของเด็ก 3 ทาง คือ

1. เด็กเรียนโดยอาศัยตาสังเกตภาพที่สัมพันธ์กับคำ ภาพที่แสดงอาการเคลื่อนไหวสัมพันธ์กับประโยค การเรียนด้วยวิธีนี้อาศัยภาพเป็นเครื่องช่วยอ่าน ซึ่งเด็กสามารถอ่านเรื่องราวได้โดยอาศัยสถานการณ์ของภาพเป็นเครื่องบอกความเป็นไปของเรื่อง
2. เด็กเรียนอ่านโดยใช้เสียงหาไป ใช้หูวิเคราะห์เสียงแล้วผสมเสียง อ่านแบบนี้อาศัยหูวิเคราะห์เสียงผสมเสียงอ่านเป็นคำ แล้วอ่านออกเสียงตามไป
3. เด็กเรียนโดยอาศัยการจำรูปคำ เด็กจะระลึกถึงประสบการณ์เดิมเป็นเครื่องช่วยแปลความหมายคำ และแปลความหมายประโยค เด็กสนใจอ่านเรื่องราวมากกว่าอ่านเป็นคำ จึงต้องจำรูปคำคำในลักษณะการใช้ประโยคซึ่งสามารถทำความเข้าใจความหมายได้เด่นชัดเป็นการเรียนอ่านทางสมอง

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2537 : 58-62) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการอ่านของนักการศึกษาหลายคนไว้ดังนี้

ทฤษฎีของ แลพฟ์ และ ฟลูด (Lapp and Flood) ได้รวบรวมทฤษฎีการจัดลำดับข้อความและวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อความ ซึ่งเป็นทฤษฎีที่มีผลต่อการอ่านไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีเน้นการจัดลำดับข้อความ ทฤษฎีนี้เน้นว่าเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับหลักจิตวิทยา 2 ประการ การรับรู้ข่าวสาร และเมื่อรับรู้ข่าวสารแล้วนำไปเปรียบเทียบกับ

ประสบการณ์เดิม ของจริง หรือภาพ ถ้าไม่ตรงข้อความดังกล่าวก็จะอ่านข้อความซ้ำ ถ้าข่าวสารที่อ่านให้ความรู้สึกในทางลบจะต้องใช้เวลารับรู้มากกว่าข่าวสารที่ให้ความรู้สึกในทางบวก จากนั้นสมองก็จะบันทึกความเข้าใจเกี่ยวกับรูปร่างของคำและความหมายของประโยคได้

2. ทฤษฎีการวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อความ ทฤษฎีนี้เน้นว่าผู้อ่านมีวิธีการที่จะดึงข้อความที่มีความหมายคล้ายกันมาเกี่ยวข้องกันหรือจัดข้อความที่ไม่ต้องการออกข้อความที่ได้รับ การปรับปรุงแก้ไขแล้วจะมีความสัมพันธ์กันทางบวก ความสัมพันธ์คือ ความเกี่ยวข้องของ ความหมายในแต่ละประโยค

ทฤษฎีของ ทราบัสโซ (Trabasso) ได้กล่าวไว้ว่าการอ่านเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้อง และสัมพันธ์กันระหว่างผู้อ่านรับสารและการเปรียบเทียบโดยอาศัยประสบการณ์เดิม ระดับการอ่านของผู้อ่านจะไม่คงที่จนกว่าสารที่ได้รับรู้จะได้รับการเปรียบเทียบ

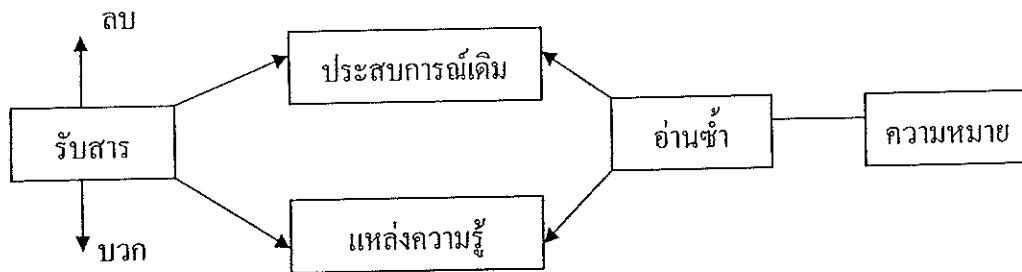

ภาพที่ 1 แผนภูมิขั้นตอนการอ่านตามทฤษฎีของ ทราบัสโซ (Trabasso)

(ที่มา : สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. 2537 : 58)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

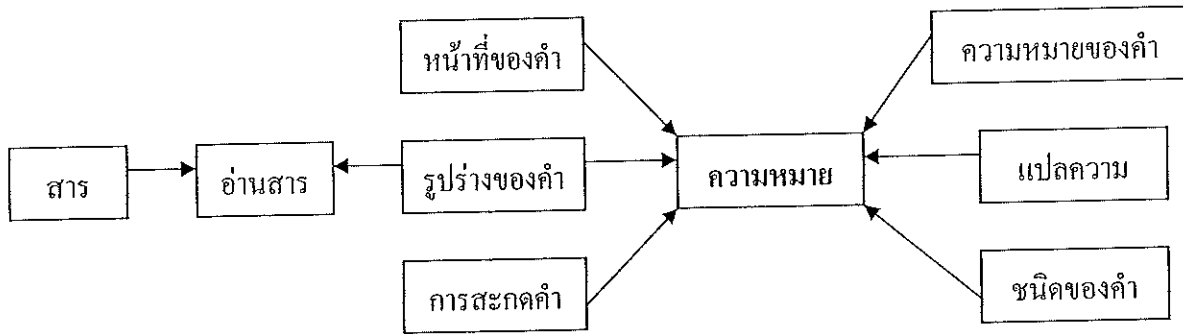
ทฤษฎีของ เชส และ คลาร์ก (Chase and Clark) เน้นถึงความสัมพันธ์ของใจความที่อ่านกับประสบการณ์เดิม มีขั้นตอนของการอ่านดังนี้

ภาพที่ 2 แผนภูมิการอ่านตามทฤษฎีของ เชส และ คลาร์ก (Chase and Clark)

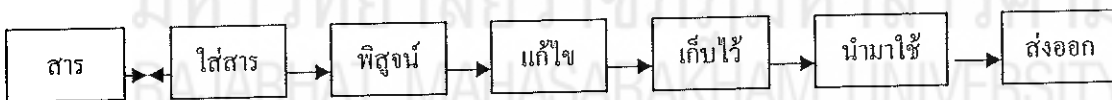
(ที่มา : สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. 2537 : 59)

ทฤษฎีของ รุเมลฮาร์ท (Rumelhart) ได้กล่าวถึงการอ่านไว้ว่า เป็นกระบวนการเป็นการทำงานที่มีความซับซ้อนแต่ระดับขั้นตอนมีความสัมพันธ์กันถ้าขาดอย่างใดอย่างหนึ่งจะทำให้การอ่านไม่สมบูรณ์

ภาพที่ 3 แผนภูมิการอ่านตามทฤษฎีของ รุเมลฮาร์ท (Rumelhart)
(ที่มา : สุนนทา มั่นเศรษฐวิทย์. 2537 : 60)

ทฤษฎีของ เฟรเดริกเกน (Frederiken) ได้กล่าวไว้ว่าการอ่านเป็นกระบวนการที่คล้ายกับเครื่องคิดเลขเมื่อใส่สารเข้าไปแล้วจึงจำเป็นต้องได้รับการพิสูจน์จากผู้อ่านว่าถูกต้องหรือไม่ โดยใช้ประสบการณ์เดิมของผู้อ่านมาตัดสิน แล้วจะเก็บส่วนสำคัญไว้ในสมอง ส่วนที่ไม่จำเป็นจะทิ้งไป จะนำส่วนสำคัญที่เก็บไว้มาใช้เมื่อถึงเวลาจำเป็น

ภาพที่ 4 แผนภูมิการอ่านตามทฤษฎีของ เฟรเดริกเกน (Frederiken)
(ที่มา : สุนนทา มั่นเศรษฐวิทย์. 2537 : 62)

เทย์เลอร์ (Taylor. 1973 : 20 – 23) กล่าวถึงทฤษฎีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ว่า ในเรื่องการอ่านนั้นกระบวนการวางเงื่อนไขคือ การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ เช่น ถ้าจะสอนให้นักเรียนอ่านคำว่า “แมว” ครูจะสอนโดยนำรูปภาพแมว และบัตรคำมาให้ให้นักเรียนดูพร้อมกับให้นักเรียนเลียนเสียงแมวไปด้วยหลาย ๆ ครั้ง แล้วนักเรียนก็จะเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับคำว่าแมว มีรูปร่างเสียงและตัวอักษรอย่างไร

สรุป ทฤษฎีการอ่านแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่เน้นความสัมพันธ์ของข้อความ โดยนำใจความสำคัญของแต่ละข้อความมาจัดให้มีความสัมพันธ์กัน และกลุ่มที่เน้นการวิเคราะห์ข้อความ โดยการเน้นความสำคัญของส่วนประกอบภายในประโยค

7. รูปแบบการอ่าน

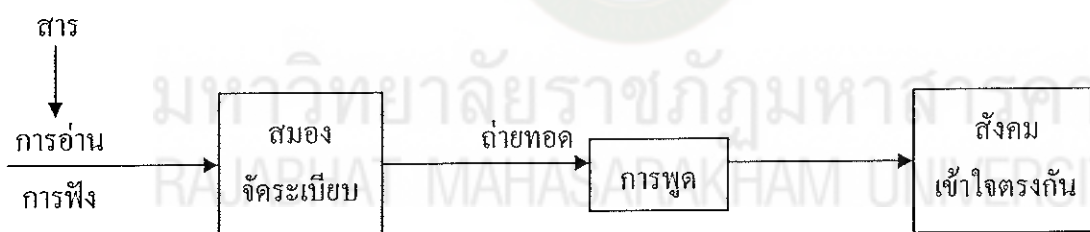
รูปแบบการอ่านหมายถึง ข้อความที่อธิบายให้เข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการอ่าน เพื่อจับใจความ ซึ่งมีหลายรูปแบบดังมีผู้กล่าวถึงรูปแบบการอ่านไว้ดังนี้

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2537 : 63 – 64) ได้กล่าวถึงรูปแบบการอ่านไว้ดังนี้

1. รูปแบบการอ่านที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร ประกอบด้วย

- 1.1 ช่องทางในการส่งสาร
- 1.2 ความจำกัดของช่องทางในการส่งสาร
- 1.3 เสี่ยงรบกวน
- 1.4 การอ่านซ้ำ

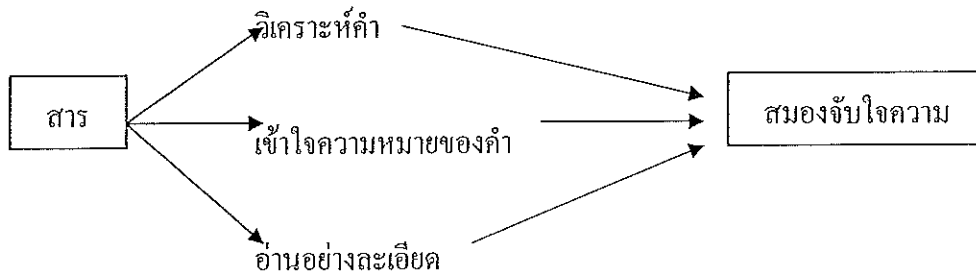
2. รูปแบบการอ่านที่เน้นความหมาย Goodman ได้อธิบายว่า ผู้อ่านรับสารแล้วจะแปลความจึงจะส่งต่อไปสมองจะตัดสินใจว่ามีความหมายอย่างไร ผู้อ่านอาจต้องใช้ความรู้เดิมเข้ามาช่วยตัดสินใจ การอ่านนี้จึงเป็นกระบวนการ บน – ล่าง บน หมายถึง สมอง ล่าง หมายถึง สาร

ภาพที่ 5 แผนภูมิแสดงรูปแบบการอ่านที่เน้นความหมาย

(ที่มา : สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. 2537 : 63)

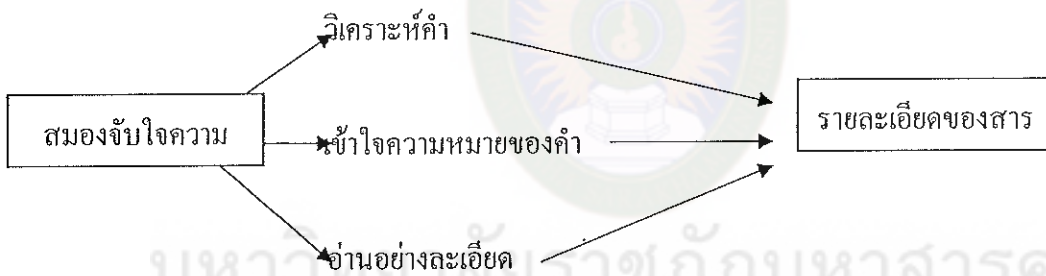
3. รูปแบบการอ่านล่าง – บน (Bottom – Up) เป็นรูปแบบการอ่านที่เน้นความสำคัญของสารผู้อ่านต้องรู้จักความหมายของคำศัพท์ที่ปรากฏในเรื่องก่อนที่จะเริ่มอ่านที่มีคำยากหลายคำหรือร้อยละ 50 ขึ้นไป สมองจะทำหน้าที่จับใจความสำคัญเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ภาพที่ 6 แผนภูมิแสดงการอ่านล่าง-บน

(ที่มา : สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. 2537 : 64)

4. รูปแบบการอ่านบน - ล่าง (Top - Down) เป็นการอ่านที่เน้นความสำคัญของสมองทำหน้าที่จับใจความของเรื่องแล้วจึงศึกษาความหมายของคำยากเมื่ออ่านจบแล้ว ผู้อ่านต้องรู้จักคำในสารเกินร้อยละ 60 ขึ้นไป จึงจะสามารถจับใจของสารได้ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ 7 แผนภูมิแสดงการอ่านบน - ล่าง

(ที่มา : สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. 2537 : 64)

สรุป รูปแบบการอ่านมี 4 แบบ คือ

1. รูปแบบการอ่านที่เน้นกระบวนการสื่อสาร
2. รูปแบบการอ่านที่เน้นความหมาย
3. รูปแบบการอ่านที่เน้น ล่าง - บน
4. รูปแบบการอ่านที่เน้น บน - ล่าง

8. ประเภทของการอ่าน

มีผู้กล่าวถึงประเภทของการอ่านไว้ดังนี้

บันลือ พุททชะวัน (2530 : 120 – 133) ได้แบ่งประเภทของการอ่านซึ่งสอดคล้องกับทัศนีย์ สุขเมธี (2534 : 84) ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การอ่านในใจ เป็นการอ่านเพื่อขยายหาความรู้และความเพลิดเพลินให้แก่ตนเอง การอ่านประเภทนี้มุ่งฝึกการอ่านเร็ว การจับใจความสำคัญ รายละเอียดที่จำเป็น การอ่านในใจนับเป็นสิ่งจำเป็นเบื้องต้น ไม่เพียงสามารถอ่านได้เท่านั้นยังต้องมีความสามารถต่อไปนี้อีกด้วย คือ

- 1.1 การสรุปความ
- 1.2 การแปลความ
- 1.3 การตีความ
- 1.4 การขยายความ
- 1.5 การวิเคราะห์ความ
- 1.6 การวิพากษ์วิจารณ์เนื้อเรื่อง

2. การอ่านออกเสียง เป็นการเปล่งเสียงออกมาตามตัวอักษรที่ปรากฏ แบ่งเป็น 2 ชนิด

2.1 การอ่านร้อยแก้ว เช่น การอ่านบทความ บทกวี นิยายสั้น ๆ ที่สามารถสื่อความหมายให้ผู้อื่นรู้เรื่องได้และผู้อ่านก็สามารถเข้าใจสิ่งที่อ่านโดยคิดไปด้วย

2.2 การอ่านบทร้อยกรองประเภทต่าง ๆ จากวรรณกรรมสมัยเก่าจนถึงปัจจุบัน เช่น กาพย์ กลอน โคลง ฉันท์ บทเสภา บทเห่เรื่อง บทพากย์โขน

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532 : 88 – 89) ได้แบ่งประเภทของการอ่านไว้ 4 ประเภท ดังนี้

1. การอ่านแบบเปิดผ่านไปอย่างรวดเร็ว (Skimming) ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกฝนให้ตั้งคำถามไว้ในใจก่อนเริ่มอ่านคือ รู้จุดประสงค์ของเรื่องที่อ่าน ผู้เรียนจะต้องฝึกฝนให้รู้จักการทำนายความข้างหน้า และเลือกจับใจความเป็นต้น

2. การอ่านต้องการข้อมูลที่เฉพาะเจาะจง (Scanning) เช่น วันที่ ตัวเลข สถานที่ ผู้สอนต้องฝึกฝนผู้เรียนให้รู้จักหัดอ่านทั้ง 2 วิธี โดยเลือกอ่านบทเรียนที่ช่วยในการฝึก

3. การอ่านเพื่อหารายละเอียด (Through Reading หรือ Receptive Reading) ผู้เรียนจะต้องเข้าใจข้อเขียนทั้งใจความสำคัญและรายละเอียดปลีกย่อย แต่ไม่ได้หมายถึงจะต้อง

เข้าใจคำทุกคำ เนื่องจากข้อเขียนแต่ละข้อเขียนมีรายละเอียดปลีกย่อยที่อยู่ในระดับที่สำคัญไม่เท่ากัน

4. การอ่านเชิงวิจารณ์ (Critical Reading) ทักษะการอ่านนี้เป็นทักษะที่ยากที่สุดและควนใช้ในระดับสูงขึ้นไปเพราะผู้อ่านจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อข้อเขียนที่ตนอ่าน โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่มาสนับสนุนหรือโต้แย้งต่อข้อเขียนนั้น ๆ การอ่านระดับนี้ ผู้เรียนจะต้องมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นหลังการอ่าน

สรุป การอ่านมี 2 ประเภท คือ การอ่านในใจ และการอ่านออกเสียง การอ่านในใจเป็นการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญของเรื่อง การอ่านออกเสียงเป็นการอ่านเพื่อการสื่อสาร ผู้อ่านจะต้องออกเสียงให้ถูกต้อง และฝึกฝนให้มีนิสัยรักการอ่าน

หลักทฤษฎีเกี่ยวกับการอ่านจับใจความ

1. ความหมายของการอ่านจับใจความ

นักการศึกษาหลายท่านทั้งในและต่างประเทศ ได้ให้ความหมายของการอ่านเพื่อจับใจความไว้ดังนี้

แวมบูรา เหมือนนิล (2541 : 12) กล่าวว่า การอ่านจับใจความ หมายถึง การอ่านที่มุ่งหาสาระของเรื่องหรือของหนังสือแต่ละเล่มว่าคืออะไร ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ส่วนที่เป็นใจความสำคัญ และส่วนที่ขยายความสำคัญ หรือส่วนประกอบ เพื่อให้เรื่องชัดเจนยิ่งขึ้น ในกรณีเรื่องที่อ่านมีย่อหน้าเดียว ในย่อหน้านั้นมีใจความสำคัญหนึ่งอย่าง นอกจากนั้นเป็นส่วนขยายใจความสำคัญ ซึ่งอาจมีหลายประเด็น

ไพเราะ วุฒิจริยกุล (2540 : 41) การอ่านจับใจความหมายถึง ความเข้าใจในเนื้อเรื่องที่อ่านว่าสาระสำคัญของเรื่องเป็นอย่างไร ตีความในเรื่องที่อ่านได้เป็นอย่างดี

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2540 : 88) ได้กล่าวถึง ความหมายของการอ่านจับใจความไว้ว่า “ถ้าพิจารณาความหมายของการอ่านจับใจความแล้ว จะแบ่งลำดับขั้นของการอ่านได้ 4 ขั้น”

1. การแปลความของสัญลักษณ์ที่ปรากฏในสาร
2. การทำความเข้าใจความหมายของคำ ประโยคและข้อความ
3. การจับใจความสำคัญและแนวคิดของผู้เขียน
4. กระบวนการคิดที่เกิดขึ้นขณะที่ทำความเข้าใจสัญลักษณ์

จากลำดับขั้นทั้ง 4 จะเห็นได้ว่า ผู้อ่านต้องทำความเข้าใจความคุ้นเคย กับสัญลักษณ์ที่ผู้เขียน กำหนดขึ้น ต่อจากนั้นผู้อ่านจะตอบสนองด้วยการทำความเข้าใจความหมาย แล้วจึงใช้ความคิด ของตนช่วยตัดสินใจในการเลือกใจความสำคัญของเรื่อง ในขณะที่ผู้อ่านจะทำความเข้าใจความคิด ของผู้เขียน โดยอาศัยแปลความของภาษา ที่ปรากฏเป็นสัญลักษณ์ หากจะเปรียบเทียบก็มีลักษณะ คล้ายกับเป็นการแปลความคิดของผู้เขียน มาสู่ความคิดของผู้อ่าน ซึ่งจะตรงกันหรือไม่ ขึ้นอยู่ กับพื้นฐานภาษาของทั้งสองฝ่าย สำหรับขั้นสุดท้ายเป็นกระบวนการคิดของผู้อ่านในขณะที่ทำ ความเข้าใจสัญลักษณ์หรือตัวอักษรที่ปรากฏทุกตัว ด้วยเหตุนี้การอ่านจับใจความจึงเป็น กระบวนการที่เข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยคและข้อความ เป็นประการสำคัญ

อรุณี สายเสนา (2536 : 18) ได้ให้ความหมายของการอ่านเพื่อจับใจความว่า หมายถึง การทำความเข้าใจเนื้อเรื่องหรือข้อความที่อ่าน สามารถจับใจความ สาระสำคัญ แปลความให้เข้าใจตรงกับผู้เขียน ต้องการสื่อกับผู้อ่านได้

สเปซ และ สเปซ (Spache and Spache. 1973 : 548) ได้ให้ความหมายของ การอ่านจับใจความไว้ว่า คือการพัฒนาความชำนาญ การเห็น การรับรู้เป็นกระบวนการของ การนึกคิด กระบวนการในการรับข้อมูล กระบวนการที่สัมพันธ์กับการศึกษา

สรุป การอ่านจับใจความเป็นการอ่านที่มุ่งหาสาระของเรื่องที่อ่านหรือสาระสำคัญของ หนังสือแต่ละเล่ม เข้าใจถึงความหมาย เนื้อหา รู้ว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร นักอ่าน ที่ดีจะเก็บสาระสำคัญของข้อความหนึ่ง ๆ ได้หลายแง่ สามารถเก็บจุดหมายสำคัญของเรื่องที่อ่าน จัดลำดับหรือนำหนักความสำคัญที่แตกต่างกันได้ ตลอดจนสามารถวิเคราะห์คุณค่าเรื่องที่อ่านได้

2. องค์ประกอบของการอ่านจับใจความ

มีผู้เสนอความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการอ่านจับใจความไว้ดังนี้

สุนาฏ นิธิมัทรากุล (2520 : 7-8) กล่าวว่า ความเข้าใจของการอ่านของแต่ละ บุคคล จะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ ประการ เช่น

1. ชนิดของความเข้าใจในการอ่าน บุคคลจะเข้าใจสิ่งที่เขาอ่านแตกต่างกัน ออกไปตามประสบการณ์เดิมของตน และวัตถุประสงค์ของการอ่านที่เกิดขึ้นในขณะนั้น

1.1 อ่านเพื่อเก็บใจความ

1.2 อ่านเพื่อศึกษารายละเอียดที่สำคัญ

1.3 อ่านเพื่อศึกษาคำแนะนำต่าง ๆ เช่น การใช้เครื่องมือ เป็นต้น

1.4 อ่านเพื่อคาดเดาว่าเรื่องจะลงเอยอย่างไร

1.5 อ่านเพื่อศึกษาคุณค่าของสิ่งที่อ่าน

1.6 อ่านเพื่อรวบรวมเรื่องหรือย่อเรื่องแล้วนำมาเขียนใหม่

1.7 อ่านเพื่อเปรียบเทียบกับเรื่องราวหรือข้อความนั้น ๆ

1.8 อ่านเพื่อจดจำและเข้าใจเนื้อเรื่อง สำหรับนำไปใช้

2. พิสัยของความเข้าใจในการอ่าน เด็กจะอ่านได้ดีขึ้นและถูกต้องเพียงใดขึ้นอยู่กับ

กับพิสัยของหมู่คำที่เด็กอ่านเข้าใจได้ และขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญา ชนิดของ

ประสบการณ์แก่ความยากง่ายของข้อความ

3. ความถูกต้องของความเข้าใจในการอ่านช่วยให้เด็กเข้าใจเรื่องราวที่อ่านมาก

น้อยต่างกัน ความถูกต้องในการเข้าใจของเด็กย่อมแตกต่างกันมากน้อยตามประสบการณ์ และ

ความยากง่ายของข้อความนั้น ๆ

4. ระดับความเข้าใจในการอ่าน ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน

เป็นต้นว่า สติปัญญา ความสามารถในการอ่าน ความเข้าใจคำศัพท์ที่อ่าน ประสบการณ์เดิม

และวิธีการพิเศษเฉพาะตัวของผู้อ่านแต่ละคน

5. ความเร็วของความเข้าใจในการอ่าน ต้องอาศัยความเข้าใจในคำศัพท์

ความสามารถในการนิยามสิ่งที่อ่าน ความยากง่ายของข้อความและสิ่งอื่น ๆ

สรุป องค์ประกอบที่จะทำให้อ่านจับใจความได้ ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญา

ประสบการณ์เดิม ความยากง่ายของข้อความ ความเข้าใจคำศัพท์ที่อ่าน และวิธีการพิเศษเฉพาะตัว

ของผู้อ่านแต่ละคน

3. ประเภทของการอ่านจับใจความ

ประเภทของการอ่านจับใจความ มีผู้เสนอความคิดไว้ดังนี้

มณีวรรณ วริฑุม (2546 : 19) กล่าวว่า การอ่านจับใจความของเรื่องที่อ่านนั้น

มีอยู่ 2 ลักษณะ คือ

1. การอ่านเพื่อจับใจความส่วนรวม หมายถึง การทำความเข้าใจเนื้อหาสำคัญของ

ของข้อความหรือเนื้อหาเรื่องที่อ่าน เพื่อให้มองเห็นความสัมพันธ์และรายละเอียดของเนื้อหานั้น ๆ

และเข้าใจจุดมุ่งหมายสำคัญของเนื้อเรื่องนั้น ๆ ได้ การอ่านประเภทนี้ทำได้โดยการพลิกดูและ

กวาดสายตาผ่านหัวข้อ เพื่อให้ทราบว่าหัวข้อแต่ละหัวข้อมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

มีการดำเนินสู่จุดหมายปลายทาง มีการเชื่อมโยงเนื้อหาด้วยวิธีใด มีแนวคิดอย่างไร ข้อมูลต่างๆ

เป็นอย่างไร

2. การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ หมายถึง การอ่านเพื่อทำความเข้าใจกับ

ใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน ผู้อ่านที่ชำนาญหรืออ่านเก่งจะไม่อ่านทุกตัวอักษร แต่ผู้ที่ไม่ชำนาญ

จะต้องอ่านอย่างพิจารณา จึงจะสามารถจับใจความสำคัญได้ ความสำคัญมิได้จำกัดแต่เพียงเนื้อเรื่องนักอ่านที่ดีต้องเก็บเนื้อหาสาระที่สำคัญของเรื่องหนึ่งได้หลายแง่มุม เช่น เก็บความรู้เก็บเนื้อเรื่อง ที่สำคัญ แนวความคิด ทศนคติของผู้เขียน รวมทั้งจุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่อง อาจมีอยู่หลายประการโดยที่ความสำคัญอาจแตกต่างกันไป

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2534 : 99-101) ได้แบ่งประเภทของการอ่านจับใจความเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. ผู้อ่านจับใจความมุ่งอ่านรายละเอียดของเนื้อเรื่อง โดยมีได้คำนึงถึงอัตราเร็วของการอ่าน ผู้อ่านต้องการนำรายละเอียดของเนื้อเรื่องไปใช้ประโยชน์หรืออ่านเพื่อความบันเทิง เพื่อพักผ่อนคลายความเครียด ดังนั้น การอ่านลักษณะนี้จึงเป็นการอ่านจับใจความอย่างละเอียด เพื่อไม่พลาดเนื้อหาที่สำคัญ
2. ผู้อ่านจับใจความมุ่งอ่านเรื่องเพื่อเสริมความมั่นใจให้กับตนเอง การอ่านประเภทนี้ผู้อ่านเคยมีความรู้ในเรื่องนั้นมาก่อนแล้ว เมื่อเวลาผ่านไปทำให้ผู้อ่านลืมรายละเอียดหรือขั้นตอนที่ปรากฏในเรื่อง จึงทำให้ต้องอ่านอีกครั้ง ในลักษณะเช่นนี้ผู้อ่านไม่จำเป็นต้องอ่านอย่างละเอียด แต่จับใจความคร่าว ๆ เพื่อให้ระลึกได้เป็นประโยชน์ในการทบทวนเรื่อง
3. ผู้อ่านจับใจความมุ่งทำความเข้าใจความคุ้นเคยกับคำศัพท์ใหม่ๆ เช่น การทำความเข้าใจความหมาย วิธีการใช้คำโดยใช้เนื้อหาของเรื่องเป็นสื่อ เพื่อให้เข้าใจสิ่งที่ต้นตอต้องการ วิธีอ่านจะใช้การสำรวจและตรวจสอบ เช่น ตำรวจคำศัพท์ที่ปรากฏในเรื่อง ใช้ประโยคใกล้เคียงในการเดาความหมาย การอ่านลักษณะนี้ผู้อ่านมักใช้อ่านจับใจความของเรื่องที่เป็นวิชาการในระดับสูง
4. ผู้อ่านจับใจความมุ่งอ่านเพื่อพัฒนาความคิดให้ก้าวไกล โดยผู้อ่านจะเริ่มคิดตั้งแต่สายตารับรู้ชื่อเรื่อง เป็นการคิดก่อนอ่านจับใจความตลอดเรื่อง ระดับการคิดในการอ่านจับใจความมี 2 ระดับ คือ ระดับต้นและระดับสูง ระดับต้นเป็นการคิดระดับพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการจำแนกเหตุการณ์ ชื่อตัวละคร ชื่อสิ่งของ สถานที่ ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยรวมถึงความเข้าใจและการรู้จักวิเคราะห์แนวคิดย่อยของเนื้อเรื่อง วิเคราะห์ห้วงค์ประกอบของเนื้อเรื่อง ครอบคลุมถึงการสังเคราะห์เปรียบเทียบองค์ประกอบของเรื่อง รวมทั้งแนวคิดที่สำคัญเป็นการประเมินค่า พิจารณาเหตุผล ความถูกต้อง เหมาะสม และประโยชน์คุณค่าที่ได้รับ การอ่านจับใจความเพื่อพัฒนาความคิดนั้นผู้อ่านต้องอ่านอย่างละเอียด เพื่อพิจารณาข้อมูลให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้

5. ผู้อ่านจับใจความเน้นอัตราเร็วในการอ่าน ผู้อ่านต้องจับใจความสำคัญของเรื่องในเวลาที่ยากัด ต้องอ่านเนื้อเรื่องมากที่สุด ดังนั้น ผู้อ่านต้องฝึกการอ่านจับใจความเพื่อเน้นอัตราเร็ว

6. ผู้อ่านจับใจความมุ่งอ่านเพื่อศึกษาเนื้อหาของเรื่องที่จนไม่เคยมีพื้นฐานมาก่อนมักใช้วิธีการอ่านจับใจความในลักษณะสำรวจ โดยวิธีกวาดสายตาคูเนื้อหาคร่าว ๆ และขึ้นตรวจสอบด้วยการอ่านอย่างละเอียดอีกครั้ง

สรุป การอ่านจับใจความมีหลายประเภท ได้แก่ การอ่านเพื่อจับใจความโดยรวมตลอดทั้งเรื่อง อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ อ่านเพื่อนำเนื้อเรื่องไปใช้ประโยชน์หรืออ่านเพื่อความบันเทิง ดังนั้น ผู้อ่านควรทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายการอ่านของตนว่าต้องการอะไร เพื่อเป็นแนวทางเลือกประเภทการอ่านที่เหมาะสม

4. จุดมุ่งหมายในการอ่านจับใจความ

กรแกนต์ อรรถวรวุฒิ (2540 : 17) ได้กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายของการอ่านเพื่อความเข้าใจและจับใจความ มีดังนี้คือ

1. อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ ไม่ใช่อ่านเพื่อให้หมดเวลาเท่านั้น ไม่ควรอ่านจากหนังสือทิ้งเล่ม ควรมีเวลาเฉพาะในการอ่านและทำแบบฝึกในชั่วโมง
2. ผู้อ่านสามารถบอกรายละเอียดจากเรื่องที่อ่านว่ามีสาระสำคัญอะไรบ้างให้รายงานอย่างดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ จึงจะถือว่าผู้อ่านมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านมากที่สุด
3. อ่านเพื่อปฏิบัติกิจกรรมตามคำสั่งหรือคำแนะนำ
4. ฝึกการใช้สายตา เพราะการอ่านต้องอาศัยทักษะในการอ่านเร็ว และตอบคำถามได้ถูกต้องและแม่นยำ
5. ให้สรุปและย่อได้ว่าเรื่องที่อ่านเกี่ยวข้องกับอะไร แม้จะไม่สมบูรณ์ แต่ก็ให้สามารถบอกได้บ้าง โดยไม่ละเอียดนักก็ตาม
6. อ่านแล้วสามารถคาดการณ์ว่าเรื่องที่อ่านจะลงเอยแบบใด
7. อ่านและทำรายงานย่อได้ โดยการโน้ตย่อ
8. อ่านเพื่อหาความจริงและแสดงข้อคิดเห็นประกอบ

สรุป จุดมุ่งหมายในการอ่านจับใจความ เพื่อให้นักเรียนสามารถจับใจความสรุปสาระสำคัญของข้อความหรือเรื่องที่อ่าน สามารถตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้ สามารถเล่าเรื่องย่อได้ และสามารถเรียงลำดับเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง

5. หลักสำคัญในการอ่านจับใจความ

หลักสำคัญของการอ่านจับใจความ คือ ต้องการให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องจับใจความสำคัญของเนื้อเรื่องได้ ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้

สิริกร มณีรินทร์, ประมณฑ์ สุธีวงศ์ และธนะชัย สันติชัยกุล (2545 : 51) ได้สรุปหลักปฏิบัติในการอ่านจับใจความไว้ว่า หนังสือห่างสายตา 1 ฟุต ตั้งสมาธิอย่างแน่วแน่ กวาดสายตาตลอดบรรทัดจากซ้ายไปขวาไม่อ่านย้อนกลับ ไม่ส่งเสียงดังหรือทำปากขมุบขมิบ ไม่ชี้นิ้วตามตัวอักษร และไม่เคลื่อนไหวใบหน้าไปตามตัวอักษร

สรุป ต้องถือหนังสือห่างสายตา 1 ฟุต ตั้งสมาธิอย่างแน่วแน่กวาดสายตาตลอดบรรทัดจากซ้ายไปขวาไม่อ่านย้อนกลับ อ่านในใจ และจับใจความให้ได้ว่าใครทำอะไรที่ไหนเมื่อไร

6. วิธีอ่านจับใจความ

เกี่ยวกับวิธีอ่านจับใจความ มีสถาบันการศึกษากล่าวถึงดังนี้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2534 : 120) ได้แบ่งวิธีอ่านจับใจความเป็น 4 แบบ คือ

1. การอ่านแบบทำนายหรือกำหนดสมมุติฐานเป็นการอ่านที่ฝึกคิดอย่างมีเหตุผล โดยให้ผู้อ่านคาดคะเนเหตุการณ์ในเรื่องซึ่งเป็นขั้นพื้นฐานของการอ่านจับใจความแบบวิทยาศาสตร์ การอ่านแบบนี้มีข้อจำกัดในการใช้คือ ผู้อ่านจับใจความต้องมีความสามารถในการอ่านในใจอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องที่อ่านจะต้องไม่ยาวจนเกินไป การอ่านจับใจความนี้ต้องปฏิบัติควบคู่กับการเขียนเพื่อจดบันทึกสมมุติฐาน ซึ่งเป็นการประเมินผลการอ่านของผู้อ่านด้วย

2. การอ่านเพื่อพัฒนาลำดับขั้นของการคิด เป็นวิธีอ่านที่ช่วยให้ผู้อ่านได้ฝึกกระบวนการคิด ตั้งแต่ขั้นพื้นฐานคือ จำ เข้าใจ และการนำไปใช้ และการฝึกกระบวนการคิดขั้นสูง คือ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า

3. การอ่านเพื่อเน้นอัตราเร็ว ใช้สำหรับอ่านเรื่องหลายประเภทที่ผู้อ่านมีเวลาจำกัด ด้วยการกำหนดเวลาอ่านให้ได้จำนวนคำมาก โดยใช้เวลาน้อยและมีความเข้าใจเรื่องร้อยละ 70 ขึ้นไป

4. การอ่านแบบสำรวจและตรวจสอบ ใช้สำหรับอ่านเรื่องที่ต้องการรู้รายละเอียดเป็นวิธีอ่านที่ผู้อ่านต้องสำรวจเรื่องอย่างคร่าว ๆ แล้วจึงกำหนดจุดมุ่งหมายที่ต้องการอ่านเนื้อเรื่อง สรุปเรื่องให้ครบถ้วน ขั้นสุดท้ายจึงอ่านทบทวน

สิริกร มณีรินทร์, ประมณฑ์ สุธีวงศ์ และชนะชัย สันติชัยกุล (2545 : 51) ได้สรุปวิธีการอ่านจับใจความไว้ว่า อ่านคร่าว ๆ โดยตลอด อ่านโดยละเอียด อ่านซ้ำตอนที่ไม่เข้าใจ ทดสอบความเข้าใจโดยตอบคำถามสั้น ๆ เรียบเรียงใจความสำคัญ และเพิ่มความเร็วในการอ่าน

สรุป วิธีการอ่านเป็นกระบวนการที่อาศัยกลไกการเรียนรู้ เริ่มจากการสัมผัสโดยใช้สายตา การรับภาพ การเข้าใจความหมายโดยใช้ความคิดกับประสบการณ์เดิมมาช่วยแปลความถ่ายโยงความ และประมวลความในระดับต่าง ๆ เพื่อความเข้าใจในการอ่าน

7. การวัดความเข้าใจในการอ่านจับใจความ

การวัดความเข้าใจในการอ่านจับใจความทำได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายในการวัดครั้งนั้น ๆ มีผู้กล่าวถึงดังนี้

สายสุณี สกุลแก้ว (2534 : 30 - 31) กล่าวถึงการวัดความเข้าใจในการอ่านไว้ 2 วิธีดังนี้

1. แบบสอบมาตรฐาน (Standardized Test) ข้อสอบนี้นำไปให้ผู้เรียนทำเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านกับเกณฑ์ปกติ (Norms) แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยข้อความเป็นตอน ๆ หรือเรื่องสั้น ๆ ให้นักเรียนอ่านแล้วเลือกคำตอบ เรียบเรียงเนื้อหาจากเรื่องง่ายไปหาเรื่องยาก จำกัดเวลา นักเรียนจะได้รับคะแนนตามความสามารถของความเข้าใจในการอ่านแบบสอบ คะแนนจะออกมาในรูปคะแนนดิบ (Raw Score) เปอร์เซนต์ไทล์ หรือระดับ (Grade Equivalent)

2. แบบสอบชนิดอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced Tests) ลักษณะของแบบสอบนี้คล้ายกับแบบแรก มีข้อความเป็นตอน ๆ หรือเรื่องสั้น ๆ ให้นักเรียนอ่านแล้วเลือกตอบ แต่ไม่เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านกับเกณฑ์ปกติ หรือกับนักเรียนกลุ่มอื่น คะแนนของนักเรียน ขึ้นอยู่กับผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน เกณฑ์ที่ดีว่านักเรียนมีความสำเร็จจากการอ่านนั้นอยู่ระหว่างเกณฑ์ 80 - 90 เปอร์เซนต์ไทล์

สรุป การวัดความเข้าใจในการอ่านจับใจความ สามารถประเมินได้จากความเข้าใจสามารถตอบคำถาม แปลความ ตีความ วิเคราะห์ วิจรณ์ สรุปสาระสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ

หลักทฤษฎีเกี่ยวกับแบบฝึกทักษะ

1. ความหมายและความสำคัญของแบบฝึกทักษะ

แบบเสริมทักษะ เป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่งสำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่ของหนังสือเรียนจะมีแบบฝึกหัดอยู่ท้ายบทเรียน ในบางวิชาแบบฝึกหัดจะมีลักษณะเป็นแบบฝึกปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2537 : 147)

อนงค์ศิริ วิชาลัย (2536 : 27) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกทักษะว่า วิธีการสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่งคือ การให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกทักษะมาก ๆ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้นคือแบบฝึกทักษะ เพราะนักเรียนมีโอกาสนำความรู้ที่เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางยิ่งขึ้น

จันทร์ชัย มหาโพธิ์ (2535 : 25) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกไว้ว่า ช่วยในการฝึกหรือเสริมทักษะทางภาษาและการใช้ภาษาของผู้เรียน สามารถนำมาฝึกซ้ำทบทวนบทเรียน นอกจากนี้ผู้เรียนสามารถนำไปทบทวนด้วยตนเองได้ ทำให้จดจำเนื้อหาได้คงทน มีเจตคติที่ดีต่อทักษะภาษาไทย ทำให้ผู้เรียนรู้คำศัพท์ ความหมายของศัพท์ได้กว้างขวางยิ่งขึ้น ยังสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาการอ่าน การเขียน เป็นรายบุคคลและกลุ่มได้ดี สามารถนำมาทดสอบความรู้ วัดผลการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ทำให้ครูทราบปัญหาข้อบกพร่องของผู้เรียนได้ถูกจุด ผู้เรียนทราบความก้าวหน้าของตนเอง ครูประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย และลดภาระได้มาก

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2544 : 130) กล่าวถึงแบบฝึกว่า แบบฝึกหรือแบบฝึกหัดหรือแบบฝึกเสริมทักษะเป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่ง ที่เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริม สำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่หนังสือเรียนจะมีแบบฝึกหัดอยู่ท้ายบทเรียน ในบางวิชาแบบฝึกหัดจะมีลักษณะเป็นแบบฝึกปฏิบัติ

กฤษยา แสงเดช (2545 : 5) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกว่า แบบฝึกคือสื่อการเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่ใช้แบบฝึกทักษะให้กับผู้เรียนหลังจากจบเนื้อหา เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ มีทักษะสามารถเข้าใจบทเรียนได้ดี

ถวัลย์ มาศจรัส (2550 : 18) กล่าวว่า แบบฝึกทักษะ คือ กิจกรรมทักษะการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเหมาะสม มีความหลากหลาย และปริมาณเพียงพอที่สามารถตรวจสอบและพัฒนาทักษะกระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้ สามารถนำผู้เรียนสู่การสรุปความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญของสาระการเรียนรู้ รวมทั้งทำให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบความเข้าใจในบทเรียนด้วยตนเอง

พรรณิ ชบา (2550 : 22) กล่าวว่า แบบฝึกทักษะ คือ กิจกรรมที่ครูนำมาใช้ในการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนให้เกิดความรู้และทักษะเพิ่มมากขึ้น จนสามารถนำไปแก้ปัญหาในสถานการณ์ ในการเรียน และในชีวิตได้ ส่งผลให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

กาญจนา ปฏิเวศวัดนางกูร (2551 : 34) กล่าวว่า แบบฝึกคือสื่อการเรียนรู้ หรือ กิจกรรมที่ครูนำมาใช้ในการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะเพิ่มมากขึ้นจนสามารถเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น

สรุป แบบฝึกทักษะ หมายถึง สื่อการเรียนประเภทหนึ่งสำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเพิ่มขึ้น ช่วยในการฝึกหรือเสริมทักษะทางภาษาและการใช้ภาษาของผู้เรียน สามารถนำมาฝึกซ้ำทบทวนบทเรียน นอกจากนี้ผู้เรียนสามารถนำไปทบทวนด้วยตนเองได้ ทำให้จดจำเนื้อหาได้คงทน

2. ลักษณะที่ดีของแบบฝึกทักษะ

ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะซึ่งจำเป็นต้องฝึกฝนทักษะการใช้ภาษาอยู่เสมอ และจำเป็นต้องสร้างแบบฝึกเพื่อช่วยฝึกทักษะให้แก่ผู้เรียน ให้มีโอกาสทบทวนความรู้ เพื่อความแม่นยำ แบบฝึกที่ดีต้องผ่านการหาประสิทธิภาพมาก่อน เพื่อจะได้เป็นแบบฝึกที่มีคุณภาพ ดังที่นักวิชาการได้กล่าวไว้

มนทริรา ภักดีณรงค์ (2540 : 99- 100) กล่าวว่า ลักษณะแบบฝึกที่ดี จะทำให้นักเรียนมีความคงทนในการรู้ได้ดี ต้องมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. นักเรียนต้องได้ฝึกกระทำบ่อย ๆ
2. นักเรียนต้องได้ลงมือกระทำเอง
3. นักเรียนเกิดความสนุกสนานในการทำแบบฝึก

จันทร์ชัย มหาโพธิ์ (2535 : 20) กล่าวว่า ลักษณะของแบบฝึกที่ดีควรประกอบด้วย

1. มีเนื้อหาที่ตรงกับจุดประสงค์
2. กิจกรรมเหมาะสมกับระดับวัย หรือความสามารถของนักเรียน
3. มีภาพประกอบ มีการวางฟอร์มที่ดี
4. ใช้เวลาที่เหมาะสำหรับฝึกเขียน
5. ใช้เวลาที่เหมาะสม
6. ทำท่ายความสามารถของผู้เรียนและสามารถนำไปฝึกด้วยตนเองได้

นงเยาว์ บวงสรวง (2535 : 31) ได้สรุปแนวคิดเรื่องแบบฝึกที่ดีไว้ดังนี้ แบบฝึกที่ดีต้องคำนึงถึงจิตวิทยาการเรียนรู้ มีวิธีการที่เหมาะสม มีจุดมุ่งหมายในการฝึกอย่างชัดเจน และมีรูปแบบน่าสนใจ โดยคำนึงถึงระดับความสามารถของนักเรียน

สมศรี คงวงศ์ (2542 :13) กล่าวว่า แบบฝึกที่ดีต้องมีรูปภาพที่สอดคล้องกับเนื้อหาในแบบฝึกทักษะมาใช้เพื่อสร้างแรงจูงใจ ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความสนใจเพลิดเพลิน ไม่น่าเบื่อ นักเรียนจะมีความกระตือรือร้น และตั้งใจทำแบบฝึกทักษะอย่างมีประสิทธิภาพ

ถวัลย์ มาศจรัส (2550 : 21) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของแบบฝึกทักษะ ไว้ดังนี้

1. จุดประสงค์

1.1 จุดประสงค์เด่นชัด

1.2 สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะตามสาระการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ของสาระการเรียนรู้

2. เนื้อหาต้อง

2.1 ถูกต้องตามหลักวิชา

2.2 ใช้ภาษาเหมาะสม

2.3 มีคำอธิบายหรือคำสั่งที่ชัดเจน ง่ายต่อการปฏิบัติการ

2.4 สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ นำผู้เรียนสู่การสรุปความคิดรวบยอด และหลักการสำคัญของสาระการเรียนรู้

2.5 เป็นไปตามลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคล

2.6 มีคำถามและกิจกรรมที่ทำท่าย ส่งเสริมทักษะกระบวนการเรียนรู้ของธรรมชาติวิชา

2.7 มีกลยุทธ์การนำเสนอและการตั้งคำถามที่ชัดเจน น่าสนใจ ปฏิบัติได้ สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อปรับปรุงการเรียนได้อย่างต่อเนื่อง

กาญจนา ปฏิเวชวัฒนากร (2551 : 36) ได้กล่าวว่า แบบฝึกที่ดี จำเป็นต้องตรงกับเนื้อหาและความต้องการของผู้เรียน จึงทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจง่ายยิ่งขึ้น

สรุป แบบฝึกทักษะที่ดีจะต้องมีเนื้อหาตรงกับจุดประสงค์ที่จะฝึก กำหนดจุดประสงค์ชัดเจนรูปแบบน่าสนใจ เหมาะสมกับวัย เหมาะสมกับเวลา และความสามารถของนักเรียน มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่ายเป็นสิ่งที่น่าสนใจและทำท่ายให้แสดงความสามารถ สร้างขึ้นเพื่อสอนมิใช่เพื่อทดสอบ นักเรียนสามารถนำไปฝึกได้ด้วยตนเอง

3. หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกทักษะ

พรหมิ ชูทัย (2522 : 192-195) ได้เสนอหลักจิตวิทยาการศึกษาที่ใช้ในการสร้างแบบฝึก พอสรุปได้ดังนี้

1. การสาธิตและการอธิบายแนะนำ เริ่มแรกควรบอกให้นักเรียนทราบว่าทำอะไรอย่างไร ชี้แจงให้เห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเรียนนั้น
2. ให้เด็กได้มีโอกาสฝึกทันทีหลังจากการสาธิต และสิ่งที่ต้องคำนึงถึงก็คือ การซ้ำและการเสริมแรง
3. ในขณะที่ฝึกหัดควรมีการให้คำแนะนำ เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะนั้น ๆ ได้ด้วยตนเอง
4. ให้คำแนะนำที่อยู่ในบรรยากาศสบาย ๆ ครูผู้สอนต้องใจเย็น ไม่ดุ บรรยากาศไม่ตึงเครียด
5. สิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนพบปัญหายุ่งยากในการฝึกทักษะใหม่คือ การที่ทักษะเก่าของผู้เรียนจะมารบกวนการเรียนทักษะใหม่ ซึ่งควรแก้ไขด้วยการอธิบายให้ผู้เรียนได้เข้าใจว่าทักษะใหม่ที่จะฝึกฝนนั้นจะมีวิธีการของมันเอง

สุจริต เพ็ชรชอบ (2530 : 137-138) ได้สรุปความคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ Thorndike ซึ่งประยุกต์ใช้กับการสร้างแบบฝึกทักษะอ่านจับใจความได้ ดังนี้ สิ่งที่ทำบ่อย ๆ หรือมีการฝึกหัดบ่อย ๆ จะทำให้เกิดการฝึกที่คล่องแคล่วชำนาญและแม่นยำยิ่งขึ้น แต่ถ้าไม่ได้ฝึกหัดหรือไม่ได้กระทำซ้ำบ่อย ๆ ย่อมจะทำให้ไม่ได้ดีหรือทำไม่ได้เลย นอกจากนี้ยังมีกฎแห่งผล คือ การให้นักเรียนมีโอกาสรายผลการเรียนหรือการทำงานของคนทันที จะเป็นการสร้างความพอใจให้แก่ นักเรียน เพื่อนักเรียนจะได้ทราบที่ถูกต้องที่ผิดและแก้ไขข้อบกพร่องได้ หลักการเสริมกำลังใจ คือ เมื่อนักเรียนได้รับการเสริมกำลังใจในแนวทางบวกจะมีความมั่นใจในการทำงาน แบบฝึกที่สร้างขึ้นต้องให้นักเรียนมั่นใจว่าตนทำได้ ก็จะประสบผลสำเร็จในการเรียนและการทำงาน

สรุป การสร้างแบบฝึกทักษะต้องคำนึงถึงความน่าสนใจ เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และการเสริมกำลังใจในทางบวก แนะนำและชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจ

4. ขั้นตอนการสร้างแบบฝึกทักษะ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 145-146) กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะดังนี้

1. ศึกษาปัญหาและความต้องการ โดยศึกษาจากการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากเป็นไปได้ควรศึกษาต่อเนื่องของปัญหาในทุกระดับชั้น

2. วิเคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็นปัญหาออกเป็นเนื้อหาหรือทักษะย่อย ๆ เพื่อใช้ในการสร้างแบบทดสอบและแบบฝึกหัด
 3. พิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบ และขั้นตอนในการใช้แบบฝึก เช่น จะนำแบบฝึกไปใช้อย่างไร ในแต่ละชุดจะประกอบไปด้วยอะไรบ้าง
 4. สร้างแบบทดสอบ ซึ่งอาจมีแบบทดสอบเชิงสำรวจ แบบทดสอบเพื่อวินิจฉัยความบกพร่อง แบบทดสอบความก้าวหน้าเฉพาะเรื่อง เฉพาะตอน แบบทดสอบที่สร้างจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาหรือทักษะที่วิเคราะห์ไว้ในตอนที่ 2
 5. สร้างแบบฝึกหัด เพื่อใช้พัฒนาทักษะย่อยแต่ละทักษะ
 6. สร้างแบบอ้างอิง เพื่อใช้อธิบายคำหรือแนวทางการตอบแต่ละเรื่อง การสร้างแบบอ้างอิงนี้ อาจทำเพิ่มเติมเมื่อนำแบบฝึกหัดไปทดลองใช้แล้ว
 7. สร้างแบบบันทึกความก้าวหน้า เพื่อใช้บันทึกผลการทดสอบหรือผลการเรียน โดยจัดเป็นตอนๆ เป็นเรื่องๆ เพื่อให้เห็นความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ สอดคล้องกับแบบทดสอบความก้าวหน้า
 8. นำแบบฝึกไปทดลองใช้ เพื่อหาข้อบกพร่อง คุณภาพของแบบฝึก และคุณภาพของแบบทดสอบ
 9. ปรับปรุงแก้ไข
 10. รวบรวมเป็นชุด จัดทำคำชี้แจง คู่มือการใช้ สารบัญ เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป
- สรุป ขั้นตอนการสร้างแบบฝึกทักษะ ศึกษาปัญหาและความต้องการ วิเคราะห์เนื้อหา และทักษะที่เป็นปัญหาออกเป็นเนื้อหาหรือทักษะย่อย พิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบและขั้นตอนในการใช้แบบฝึก สร้างแบบทดสอบ สร้างแบบฝึกหัด สร้างแบบอ้างอิง สร้างแบบบันทึกความก้าวหน้า นำแบบฝึกไปทดลองใช้ ปรับปรุงแก้ไข รวบรวมเป็นชุด จัดทำคำชี้แจงและคู่มือการใช้

5. ประโยชน์ของการฝึกทักษะ

ประทีป แสงเปี่ยมสุข (2538 : 53) กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ดังนี้

1. เป็นอุปกรณ์ช่วยลดภาระของครู
2. ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการใช้ภาษาให้ดีขึ้น
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. ช่วยเสริมทักษะทางภาษาให้คงทน
5. เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากเรียนบทเรียน

6. ช่วยให้ผู้มองเห็นปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนได้ชัดเจน

7. ช่วยให้ผู้เรียนเห็นความก้าวหน้าของตนเอง

อดุลย์ ภูปลื้ม (2539 : 24-25) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียน
2. ช่วยให้ผู้เรียนจำเนื้อหา และคำศัพท์ต่าง ๆ ได้คงทน
3. ทำให้ทราบความก้าวหน้าของตนเอง
4. ทำให้ครูประหยัดเวลา
5. ทำให้นักเรียนสามารถนำภาษาไปใช้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ถวัลย์ มาศจรัส (2550 : 21) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ดังนี้

1. เป็นสื่อการเรียนรู้ เพื่อช่วยพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน
2. ผู้เรียนมีสื่อสำหรับฝึกทักษะด้านการอ่าน การคิด การวิเคราะห์ และการเรียน
3. เป็นสื่อการเรียนรู้ สำหรับการแก้ไขปัญหาในการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. พัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน

สรุป ประโยชน์ของการฝึกทักษะ ช่วยลดภาระการสอนของครู เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนทราบความก้าวหน้าของตนเอง สามารถนำภาษาไปใช้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนได้ฝึกทักษะด้วยตัวเอง ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยเสริมทักษะทางภาษาให้คงทน เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากเรียนบทเรียน ทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ และเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน

6. หลักในการฝึกทักษะ

พรรณี ชูทัย (2522 : 39) กล่าวว่า การสร้างแบบฝึกที่ดีนอกจากจะคำนึงถึงหลักการสร้างและหลักในการฝึกแล้วจะต้องอาศัยหลักสำคัญตามทฤษฎีการเรียนรู้ประกอบไปด้วยดังต่อไปนี้

1. ความใกล้ชิด คือ ถ้าใช้สิ่งเร้าและการตอบสนองเกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกันจะสร้างความพอใจให้แก่ผู้เรียน
2. การฝึกหัด คือ การให้ผู้เรียนได้ทำซ้ำ ๆ กัน เพื่อช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจที่แม่นยำ
3. กฎแห่งผล คือ การเรียนรู้ได้ทราบผลการทำงานของตนด้วยการเฉลยคำตอบให้ จะช่วยให้ผู้เรียนทราบข้อบกพร่อง เพื่อปรับปรุงแก้ไข และเป็นการสร้างความพอใจให้แก่ผู้เรียน

4. การจูงใจ คือ การจัดแบบฝึกหัดให้เรียงลำดับจากแบบฝึกง่ายและสั้นไปสู่เรื่องที่ยากและยาวขึ้น ควรมีภาพประกอบและมีหลายรสนหลายรูปแบบ

เพอร์ดี และ คินนี่ (Perdy and Kinny. 1970 ; อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2537 : 167) ได้กล่าวถึงหลักในการฝึกทักษะไว้ ดังต่อไปนี้

1. ก่อนการฝึกควรสอนให้ผู้เรียนเข้าใจเสียก่อน เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและทราบเหตุผลที่ต้องฝึก การฝึกอย่างไม่เข้าใจความหมายอาจไม่ทำให้เกิดทักษะ
2. การฝึกควรให้ผู้เรียนได้รับการฝึกตามขั้นตอนที่ถูกต้องภายใต้การแนะนำที่ดี ถ้าฝึกทักษะผิดๆ จะทำให้เสียเวลาเป็นอย่างมากในการแก้ไข
3. ช่วงเวลาการฝึก สั้น ๆ บ่อย ๆ ด้วยแบบฝึกที่คัดเลือกแล้วเป็นอย่างดี จะมีประสิทธิภาพกว่าการฝึกช่วงยาว ๆ ซึ่งผู้เรียนจะเบื่อหน่าย ไม่สนใจ
4. กิจกรรมการฝึกควรจะหลากหลาย นอกจากแบบฝึกหัดต่าง ๆ อาจใช้เกมปัญหา หรือกิจกรรมอื่นอันมีบ้าง
5. การฝึกอย่างมีความมุ่งหมาย จะเกิดประโยชน์มากถ้าผู้เรียนเห็นคุณค่าและความจำเป็นของสิ่งที่เรียนหรือฝึก โดยอาจใช้การทดสอบหรือวิธีการอื่น ๆ เพื่อชี้ให้เห็นผลที่เกิดขึ้นภายหลังการฝึก
6. การฝึกควรสัมพันธ์กับความมีเหตุผล ขณะฝึกควรให้ผู้เรียนใช้ความคิดหาเหตุผลควบคู่ไปด้วย

สรุป หลักในการฝึกทักษะนั้น ผู้ฝึกจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ ก่อนฝึกควรชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจก่อน เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและทราบเหตุผลของการฝึก ให้ผู้เรียนได้รับการฝึกตามขั้นตอนที่ถูกต้องภายใต้การแนะนำที่ดี กิจกรรมการฝึกควรจะหลากหลาย การฝึกควรสัมพันธ์กับความมีเหตุผล และอาศัยหลักสำคัญตามทฤษฎีการเรียนรู้ ขณะที่นักเรียนฝึกครูควรดูแลอย่างใกล้ชิด

หลักทฤษฎีความพึงพอใจ

1. ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจตรงกับภาษาอังกฤษว่า “ Satisfaction ” มีนักวิชาการให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ ดังนี้

ศุภศิริ โสมาเกตู (2544 : 49) สรุปความหมายของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงาน หรือการปฏิบัติกิจกรรมใน

เชิงบวก ดังนั้น ความพึงพอใจในการเรียนรู้ จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจ ในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน และต้องการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

กิตติมา ปรีดีคิด (2534 : 321-322) ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกพอใจในการทำงาน เมื่องานนั้นให้ประโยชน์ตอบแทนทางด้านวัตถุและทางจิตใจ ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเขาได้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2532 : 130) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกรวมของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวก เป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงาน และได้รับผลตอบแทน คือ ผลรวมของความพึงพอใจที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นมีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญกำลังใจ สิ่งเหล่านี้มีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน รวมทั้งส่งผลต่อความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร

กู๊ด (Good. 1973 : 320) ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึกพอใจซึ่งเป็นผลจากความสนใจ ทศนคติที่ดีต่อบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ การศึกษาความพึงพอใจ จะต้องศึกษาปัจจัยและองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุแห่งความพึงพอใจเท่านั้น

สรุป ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติในทางที่ดีของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการที่ได้รับการตอบสนองความต้องการของบุคคลทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกรักชอบ ยินดี มีความสุข เมื่อกิจกรรมนั้น ๆ บรรลุเป้าหมายตามความต้องการของตนเอง

2. องค์ประกอบของความพึงพอใจ

กิดระกาน (Kidrakran) ได้กล่าวถึงแนวคิดของแฮทฟีลด์และฮิวแมนที่ได้ทำการพัฒนาแนวคิดของนักวิจัยต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือวัดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน พบว่าองค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้

ตัวแปรที่ 1 องค์ประกอบที่เกี่ยวกับงานปัจจุบัน ประกอบด้วย

1. ความตื่นเต้น / นำเบื่อ
2. ความสนุกสนาน / ความไม่สนุกสนาน
3. ความโล่ง / ความสลับ
4. ความท้าทาย / ความไม่ท้าทาย
5. ความพึงพอใจ / ความไม่พึงพอใจ

ตัวแปรที่ 2 องค์ประกอบทางด้านค่าจ้าง ประกอบด้วย

1. ถือว่าเป็นรางวัล / ไม่ถือว่าเป็นรางวัล
2. มาก / น้อย

3. เป็นทางบวก / เป็นทางลบ

ตัวแปรที่ 3 องค์ประกอบทางด้านเลื่อนตำแหน่ง ประกอบด้วย

1. ยุติธรรม / ไม่ยุติธรรม
2. เชื้อถือได้ / เชื้อถือไม่ได้
3. เป็นเชิงบวก / เป็นเชิงลบ
4. เป็นเหตุผล / ไม่เป็นเหตุผล

ตัวแปรที่ 4 องค์ประกอบทางด้านผู้นิเทศ ผู้บังคับบัญชา ประกอบด้วย

1. อยู่ใกล้ / อยู่ไกล
2. ยุติธรรมแบบจริงใจ / ไม่ยุติธรรม
3. เป็นมิตร / ค่อนข้างไม่เป็นมิตร
4. เหมาะสมทางคุณสมบัติ / ไม่เหมาะสมทางคุณสมบัติ

ตัวแปรที่ 5 องค์ประกอบทางด้านเพื่อนร่วมงาน ประกอบด้วย

1. เป็นระเบียบเรียบร้อย / ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย
2. จงรักภักดีต่อที่ทำงาน / ไม่จงรักภักดีต่อที่ทำงานและเพื่อนร่วมงาน
3. สนุกสนานร่าเริง / ดูไม่มีชีวิตชีวา
4. ค่อนข้างใจเขาใจจริง / ดูเหนียว

3. การสร้างแรงจูงใจให้เกิดความพึงพอใจ

สுகศิริ โสมาเกตุ (2544 : 49) ได้ศึกษาแนวคิดของสก๊อต (Scott, 1970 : 176) และ

นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเสนอแนวคิดในการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน มีลักษณะ ดังนี้

1. งานควรมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว และความหมายต่อผู้ทำ
2. งานต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้โดยใช้ระบบการทำงาน และการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงาน ต้องมีความภูมิใจในการทำงานโดยตรง งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

การนำแนวคิดมาใช้เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอน มีแนวทางดังนี้

1. ศึกษาความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และระดับความสามารถ หรือพัฒนาความรู้ของผู้เรียน
2. วางแผนการสอนอย่างเป็นกระบวนการ และประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ

3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและกำหนดเป้าหมายในการทำงาน สะท้อนผลงานและทำงานร่วมกันได้

นอกจากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าวแล้ว เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรม วิธีการ สื่อ อุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อตอบสนองความพึงพอใจให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนจนบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง โดยเฉพาะผลตอบแทนภายใน หรือรางวัลภายในที่เป็นความรู้สึกของผู้เรียน เช่น ความรู้สึกถึงความสำเร็จของตนเมื่อเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ ได้ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ ส่งผลตอบแทนภายนอก เช่น คำชมเชย คะแนนผลสัมฤทธิ์ที่น่าพอใจ ตลอดจนได้รับการยกย่องชมเชยจากบุคคลอื่น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง

สรุป ความพึงพอใจในการเรียนเกิดจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ซึ่งครูจะต้องเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ เพื่อจะนำไปสู่เป้าหมาย เมื่อเกิดความพึงพอใจ จะเกิดผลที่ดีต่อการเรียนรู้ ผลดีหรือน่าพอใจ นำไปสู่ความพึงพอใจทำให้งานที่ทำประสบผลสำเร็จ ความพึงพอใจคือ ความรู้สึกที่ดีของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ในสิ่งที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนเองคาดหวังไว้ จนทำให้เกิดการเรียนรู้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ชินพณี มนต์ขลัง (2550 : 58-60) ได้พัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านเพื่อจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านท่าหลวงนาคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 36 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. ชุดฝึกทักษะการอ่านเพื่อจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.43/82.71 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านเพื่อจับใจความกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทัศนีย์ แก้วงาม (2550 : 72-74) ได้พัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านเพื่อจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าหลวงนาคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี

เขต 5 จำนวน 32 คน ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกทักษะการอ่านเพื่อจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.58/83.36 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านเพื่อจับใจความกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อุไรวรรณ บุญล้อม (2550 : 66-69) ได้การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทยเพื่อจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนบ้านแพ่ง กิ่งอำเภอสว่างวีระวงศ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำนวน 33 คน ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทยเพื่อจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 88.30/84.85 และ หลังการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทยเพื่อจับใจความ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความสูงกว่าก่อนใช้ชุดฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อาคม ทองเกษม (2549 : 41-51) ได้ทำการพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนธรรมจารีนิวาส อำเภอเมืองร้อยเอ็ด ที่เรียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 40 คน ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ชุดฝึกทักษะการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.66 / 85.94 นักเรียนด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดฝึกทักษะเท่ากับ 0.7785 ซึ่งหมายความว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น หลังจากเรียนด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 77.85 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ลักขณา นันตาภาส (2543 : 41-47) ได้พัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มทักษะภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเหมืองลึก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ทา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำพูน จำนวน 30 คน ชุดฝึกทักษะการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ กลุ่มทักษะภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.54/ 81.00 และคะแนนทดสอบหลังเรียนด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทยเพื่อจับใจความสำคัญ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .01

ไพเราะ วุฒิเจริญกุล (2540 : 68-75) ได้พัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทย เพื่อจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนบ้านน้ำเที่ยง วันครู 2501 สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอคำชะอี สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร นักเรียน จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทยเพื่อจับใจความ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ 87.08 / 87.56 และคะแนนทดสอบหลัง เรียนด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทยเพื่อจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่า คะแนนทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดวงคิด วงศ์ภักดิ์ (2539 : 42-51) ได้พัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านสันติคีรี สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษากิ่งอำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย จำนวน 40 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่ใช้ ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ มีประสิทธิภาพ 97.50 / 93.15 และคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจทำและกระตือรือร้นที่จะเรียน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

บรูคส์ (Brooks. 2000 : 2854-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสอน อ่านและการสอนเขียนของครู โดยมีความเชื่อว่าครูต้องมีความเชื่อมั่นและมีความสามารถเป็น นักอ่านและนักเรียนจึงจะสามารถเป็นครูสอนอ่านและสอนเขียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ โดยศึกษากับครูในระดับชั้นเกรด 4 จำนวน 21 คน จาก 5 มลรัฐ ที่ได้รับการยกย่องจากครูใหญ่ หรือฝ่ายนิติศาสตร์ศึกษา ว่าเป็นครูสอนอ่านและเขียนที่มีประสิทธิภาพ การเก็บข้อมูลใน การสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า ครูเหล่านี้ส่วนมากมีความเชื่อมั่นในความสามารถการเป็น นักอ่านมีความชอบอ่านเพื่อสันทนาการ ส่วนครูที่เชื่อว่าตนเองเป็นนักเขียนเรื่องจริงไม่ใช่ นักเรียนเพื่อความบันเทิง มีความรู้สึกว่าเขาสามารถเขียนได้ดี เมื่อได้รับการร้องขอให้เขียน การได้ ฝึกปฏิบัติการอ่านและการเขียนมีบทบาทสำคัญต่อการสอนอ่านและสอนเขียน นอกจากนี้ครูยังเชื่อ ว่ามีปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความสนใจ และความต้องการของนักเรียน ท้องถิ่น รัฐ และเป้าหมาย หลักสูตรที่ครูใช้ มีอิทธิพลต่อการสอนอ่านและสอนเขียนทั้งเรื่องส่วนตัวและวิชาการมากกว่า

การปฏิบัติการอ่านและการเขียนของครู

การ์เซีย (Garcia. 1998 : 3459-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเขียนและสะกดคำ จากรูปแบบการสอนสะกดคำ 2 แบบ คือ การสอนสะกดคำแบบให้นักเรียนฝึกเองกับการสอนสะกดคำตามหนังสือโดยครู แต่ละกลุ่มจะสอนโดยใช้โปรแกรมการสอนอ่านเหมือนกัน และการสอนเขียนทุกวันตามเวลาที่กำหนดไว้ การทดสอบใช้สอบก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการศึกษาพบว่า การสอนสะกดคำแบบให้นักเรียนฝึกเองมีผลดีว่าการสอนสะกดคำตามตำราในด้าน การอ่านคำศัพท์และการวิเคราะห์คำศัพท์ นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันในเรื่องจำนวนคำศัพท์ ที่ใช้ในระดับสูงกว่าระดับประถมศึกษา ความยาวของประโยค และจำนวนหน่วยคำ นอกจากนี้ นักเรียนสะกดคำโดยนักเรียนคิดเอง มีการอ่าน ทบทวนการเขียน วิเคราะห์คำที่ใช้ ตลอดจนมีการช่วยเหลือชักชวนเพื่อนในการสะกดคำบ่อยครั้ง มากกว่านักเรียนอีกกลุ่มหนึ่ง และนักเรียนที่สะกดคำจากตำรา ใช้พจนานุกรมบ่อยครั้งมากกว่านักเรียนอีกกลุ่มหนึ่ง

มานาฮัน (Manahan. 1998 : 3011-A) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการสะกดคำของนักเรียนในช่วง 6 สัปดาห์ เมื่อได้รับการสอนที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับระดับการพัฒนาความสามารถในการสะกดคำของนักเรียน โดยเป็นการศึกษาการตอบสนองของนักเรียนที่ได้รับการสอนที่มีระดับความยากต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชั้นละ จำนวน 9 คน ที่มีระดับความสามารถในการสะกดคำต่างกัน แล้วแบ่งเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับมีนักเรียน 3 คน การเขียนประกอบด้วยการแยกคำ การสะกดคำ การเล่นเกมคำ และการสร้างคำที่สอดคล้อง และเหนือระดับการสะกดคำของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า (1) นักเรียนมีระดับการพัฒนาการสะกดคำทั้งที่ต่ำกว่าและสูงกว่าระดับเดิมเล็กน้อย (2) นักเรียนมีความก้าวหน้าในการสะกดคำเพิ่มขึ้น (3) รูปแบบการสอนสะกดคำมีประสิทธิภาพดีในการสะกดคำให้กับนักเรียนที่มีความสามารถ ในการสะกดคำคนละระดับและการศึกษาคำเป็นวิธีสอนแบบหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ

จอห์นสัน (Johnson. 1988. : 198 – A) ได้ศึกษาผลของการใช้แผนผังสรุปเชื่อมโยง เน้นแบบฝึกชนิดเดิมเพื่อฝึกการอ่านจับใจความของนักเรียนเกรด A ผลวิจัยพบว่า ความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนที่เรียน โดยการทำแผนผังสรุปเชื่อมโยงด้วยตนเองแตกต่างจากกลุ่มที่เรียนด้วยการตอบคำถามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กูลด์ (Gould. 1987. : 4343 - A) ได้ทำวิจัยเรื่องผลของการปูพื้นความรู้และการสอนโดยสร้างข้อเขียนที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน และการจดจำเรื่องของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การสอนให้นักเรียนคุ้นเคยกับโดยสร้างข้อเขียนช่วยให้นักเรียนอ่านบทอ่านได้ เข้าใจและสามารถระลึกเนื้อเรื่องที่อ่านได้ดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการสอนด้วย

วิธีการดังกล่าว นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ข้อเขียนเชิงปัญหาและการแก้ปัญหาข้อเขียนเชิงเหตุผลจะมีส่วนช่วยให้นักเรียนระลึกเรื่องราวได้อย่างมีระบบมากกว่า

สรุป งานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ศึกษางานวิจัยในประเทศ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 7 เล่ม และงานวิจัยต่างประเทศเกี่ยวกับการอ่านและการสอนเขียน ความสามารถในการสะกดคำ จำนวน 5 เล่ม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะ เป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่งสำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะเพิ่มขึ้น แบบฝึกที่ดัดนั้นจะต้องเหมาะสมกับระดับ วัย หรือความสามารถของนักเรียน มีความน่าสนใจและท้าทายความสามารถของผู้เรียน มีกิจกรรมการฝึกที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถนำไปฝึกได้ด้วยตนเอง ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ช่วยลดภาระการสอนของครู เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนทราบความก้าวหน้าของตนเอง สามารถนำภาษาไปใช้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยเสริมทักษะทางภาษาให้คงทน เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากเรียนบทเรียน ทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ และเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน การพัฒนาแบบฝึกทักษะต้อง ศึกษาปัญหาและความต้องการผู้เคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็นปัญหา สิ่งที่สำคัญ คือ ก่อนการฝึกควรแนะนำหรือชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจ เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและทราบเหตุผลที่ต้องฝึก ควรให้ผู้เรียนได้รับการฝึกตามขั้นตอนที่ถูกต้องภายใต้การแนะนำที่ดี การฝึกควรสัมพันธ์กับความมีเหตุผลและอาศัยหลักสำคัญตามทฤษฎีการเรียนรู้